

teatrul de păpuși

O LOVITURĂ DATĂ SENZAȚIONALULUI

Teatrul „Tândărică”: Mîna cu cinci degete de Mircea Crișan și Al. Andy

Parodiarea literaturii de senzație pe scena teatrului de păpuși este o temă nu lipsită de interes. Cu mijloace specifice se relevă pregnant resorturile acestei literaturi, caracterizată prin excluderea ideilor logicii și bunului simț. Spectacolul Teatrului „Tândărică” ilustrează, cu o ironie de foarte bună calitate, stereotipia personajelor, tipologia lor redusă la clișee, în ciuda (și totuși în virtutea) imensului număr de aventuri prin care evoluează. Tocmai păpușile sînt în cea mai mare măsură indicate să execute caricatura figurilor „clasice” din arsenalul „literaturii” de acest tip: ultramisteriosul domn care-și semnează crimele cu o plictisitoare ostentație; atotdescoperitorul detectiv ale cărui geniale idei sînt anunțate printr-o grotească paradă muzicală; faimosul său prieten doctor; suava fiică a victimei etc.

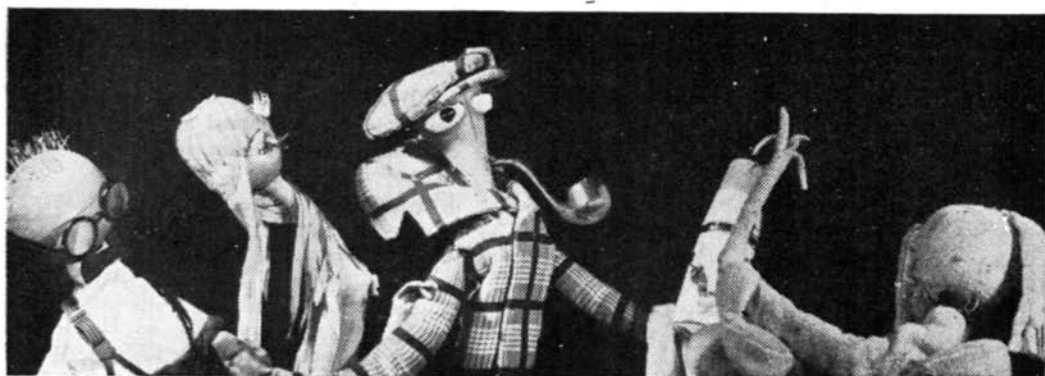
Mîna cu cinci degete (!) traduce destul de fidel falsa senzație, gratuitul comicurilor, tenebrosul fabricat, parodia detașîndu-se simțitor de scenariul unui roman polițist ca atare.

Falsul curaj, falsa inteligență, falsa inventivitate găsesc un corespondent plastic dintre cele mai remarcabile în construcția și animarea păpușii; de remarcat că imobilitatea mimicii, considerată handicap în atîtea alte spectacole ale genului, servește aici evidențierii conținutului preconizat al personajelor.

Capul misteriosului domn X este un cilindru cenușiu, avînd ca singur semn distinctiv plasturele în cruce; „The Bob”, policemanul, nu are cap ci o caschetă goală; fizionomia celebrului detectiv dispare între o uriașă pipă și o vastă șapcă cadri-lată... Peste tot, o stilizare îndrăzneată, depășînd obișnuitul desen al teatrului nostru de păpuși, dar în fericit acord cu ideea urmărită de text.

Realizatorii spectacolului au meditat serios la caracterul irațional al literaturii pe care și-au propus s-o satirizeze. Au exclus limbajul articulat care presupune — nu-i așa? — judecată logică, înlocuindu-l cu simple scheme sonore ce sugerează de minune

Detectivul în urmărire

primitivismul protagoniștilor în bizar contrast cu cadrul ultratehnicizat al civilizației atlantice care-i produce.

Autorii și regia au respectat cu strictețe „regulile” genului și, în același timp, le-au redus la absurd, ceea ce reprezintă tocmai trăsătura de bază a unei parodii.

Ca atare, spectacolul se remarcă prin viteza cinematografică a acțiunii, utilizarea variată a locurilor de joc și ritmul trepidant, corespunzător atitor crime monstruoase, urmăriri pasionante, bătăi crâncene și deghizamente imprevizibile.

Eroii își aprind țigara trăgând un foc de revolver, „sting luna” cu o altă împușcătură, atunci cînd lumina îi incomodează, suplinesc lipsa podului lăsînd automobilul să treacă peste trupul lor și, în general,

fac uz de toate gagurile recuzitei de specialitate.

Fantezia și tehnica se ajută reciproc, într-un spectacol care aduce nu numai demascarea șabloanelor literaturii polițiste ci și a ridicolului ei.

După părerea noastră, demascarea efectelor dăunătoare, pe care respectiva maculatură le conține, s-ar fi putut reliefa și mai adîncit. Nu încap însă îndoieli că *Mina cu cinci degete* justifică întru totul înalta distincție obținută la Festival. Spectacolul reprezintă pentru colectivul condus de Margareta Niculescu un strălucit succes, de la nivelul căruia viitoarele premiere ale Teatrului „Tăndărică” vor fi așteptate cu nerăbdare și de un public adult, cîștigat o dată pentru totdeauna.

Ștefan Iureș

BASMUL S-A ÎNVECHIT ?

Teatrul de Păpuși din Orașul Stalin : *Cenușăreasa* de Irina Bădescu (după Frații Grimm)

Autorii pieselor de teatru de păpuși au recurs des la vechile povești cu zmei și zine. Verificate de timp, de lacrimile sau surisul miilor și miilor de copii care le-au ascultat de-a lungul veacurilor, aventurile eroilor atît de dragi și lupta lor cu dușmanii cumpliti le-au oferit, generos, premisele succesului. Imaginația autorilor acestor piese s-a limitat de aceea, adesea, la organizarea materialului ce se cerea prezentat plastic micilor spectatori. De cele mai multe ori însă, textul a rămas sărăcit, lipsit de strălucirea originalului. S-a ajuns, astfel, la două-trei versiuni dramatizate ale *Scufitei roșii*, la alte vreo două ale *Traistei fermecate*, la nenumărate „adaptări”, „repovestiri”, „scenarizări”, „dramatizări”, „prelucrări” etc. din alte basme.

O asemenea dramatizare a înfățișat de curînd Teatrul de Păpuși din Orașul Stalin. Am văzut în frumoasa sală de spectacole, recent inaugurată, a acestui teatru, povestea *Cenușăresei* (dramatizată de Irina Bădescu).

Basmul fraților Grimm păstrează, vizibil, înțelepciunea poporului, primul și adevăratul lui creator.

Numai că „dramatizarea” Irinei Bădescu se reduce la expunerea rezumativă a basmului de la care s-a inspirat, fără nici o contribuție personală și... fără artă. Scena balului, de pildă, cu totul lipsită de strălucire, este searbădă. Caracterele personajelor nu sînt conturate. Dialogul este adesea atît

de încîlcit, încît fără cunoașterea prealabilă a basmului ar fi anevoie să pricepi fabula.

Pornind de la o dramatizare lipsită de har, păpușarii din Orașul Stalin au fost în chip firesc handicapați, în strădania lor de a crea un spectacol de vrednică ținută artistică. Am putut sesiza, de pildă, încercările unor minutori și interpreți vocali de a căuta nuanțare în rostirea unui text și în prezentarea unor situații plate: Eliza Constantin (*Cenușăreasa*), Alina Țepordei (*Printul*), Victoria Temelie (*Mătușa*), Gheorghe Popiță (*Măscăriciul*).

Regia (Sabina Metta), corectă în animarea și dirijarea păpușilor, n-a putut face nimic pentru îmbunătățirea materialului dramatic. I-am reproșat uneori soluții încărcate, înțelese poate de un spectator matur, dar în nici un caz de copii. I-am reproșat mai cu seamă însăși alegerea sau acceptarea acestei dramatizări. Scenografia (Maria Dimitrescu) a găsit, în bună măsură, o formă potrivită de expresie, cu excepția *Măscăriciului* — lipsit de relief și pierzînd din farmec pe scenă — și a păpușilor-animale.

După vizionarea acestui spectacol, se naște întrebarea: s-a învechit oare basmul ? Nu. Dar este timpul să fim exigenți și față de dramaturgia proprie teatrelor de păpuși. Faza încercărilor e depășită. Avem astăzi în țară minutori pricepuți și regizori talentați. Pe cînd și dramaștii ai genului, pe măsura lor ?

Mihai Crișan